

Kršćanstvo

Hebrejce v Palestino povede Abraham. Odšli so v Egipt. Vrne jih Mojzes. Ko se vračajo da Bog Mojzesu dekalog-10 božjih zapovedi. Druži jih vera(bog Jahve). Ta dekalog je osnova judovskim zakonom. Po vrnitvi je v Palestini nastala država, najpomembnejši vladar je okoli leta 1000 pr. kr. kralj Salomon. Ta je dal Jahveju postaviti tempelj na gori Sion. Judje imajo samo enega boga in samo en tempelj. Potem se država razdeli na 2 državi:Juda-Jeruzalem in severni del-Samarija. Asirci so zavzeli Izrael(722 pr. kr.), južni del države pa zavzamejo Babilonci(kralj Nebukadnezar drugi-587 pr. kr.).razrušili so Jeruzalem in tempelj. Prebivalce so odpeljali v babilonsko suženjstvo. Palestino so potem zavzeli Perzijci. Nato so jo zavzeli Grki(Aleksander Makedonski). Ko je umrl so si državo razdelili na več delov:Judje so pod Selevkidi. Živeli so mirno, dokler jih Selevkidi niso prepovedali vere. Leta 142 pr. kr. je prišlo do upora judovskega prebivalstva. Vodil ga je Simon Makabejec. Ponovno se osamosvojijo. Simon Makabejec postane kralj, vladar i veliki duhovnik. Leta 63 pr. kr. je to ozemlje zavzel Gaj Gnej Pompej. Palestina-Judeja je postala rimska provinca leta 6. provinco upravlja Prokurator(rimski upravnik).

Judovstvo

Monoteistična vera. Verujejo v enega boga-Jahveja. Pričakovali so odrešenika: Mesijo, ki jih bo odrešil. Imajo en tempelj in več molilnic: Sinagog. Tudi Judje imajo duhovnike, ki so tvorili veliki svet. Deloval je v Jeruzalemu. Urejali so praznike, koledar,odnose z Rimljani, sodelovali so z prokuratorjem. Judovski praznik je sobota. Judovstvo in krščanstvo imata skupno biblijo vendar samo staro zavezo. V njej so tudi dela prerokov. Zaradi težkega življenja so se pojavili preroki, ki so napovedovali boljše življenje in rojstvo odrešenika(>Izakiel, Izaija, Daniel). Judovstvo ni bilo enotno, ampak deljeno v več skupin:

✦ Saduceji:

Skupina z velikimi duhovniki;pripadniki bogatejših slojev. Verujejo v Jahveja, priznavajo Mojzesove zakone, ne pa njegovega izročila. Ne verujejo v posmrtno življenje.

✦ Farizeji:

Posvetni učitelji;nižji duhovniki-pripadniki nižjih slojev;priznavajo Mojzesove zakone in izročilo, verujejo v posmrtno življenje.

✦ Eseni:

Nekakšni menihi-puščavniki, ki so živeli odmaknjeno, asketsko življenje. Imeli so skupno lastnino;zavračajo materialne dobrine-razkošje. Živijo skromno in skrbijo tudi za druge otroke-reveže.

V 20. stoletju so našli zvitke papirjev essenske skupnosti iz 1. stoletja→Kumranski(Vadikumran) ali mrtvo morski rokopisi. Pričajo o času v katerem se je rodil Jezus.

✦ Zeloti:

Predstavljajo najbolj revolucionarno/radikalno skupino. Zavračajo rimsko oblast-njihov edini vladar je Jahve. Upor je bil zadušen.

✦ Krščevalci:

Temeljijo na ljubezni-spreobrnitvi srca. Ta spreobrnitev je povezana z obredom krsta. V tej skupini je deloval Janez Krstnik. Krstili so se v reki Jordan. Tej skupini je pripadal tudi Jezus.

Jezus

Rojen okoli leta 0. začetnik krščanstva. Njegovo rojstvo(božič) in njegova smrt(velika noč) sta največja krščanska praznika. Rodil se je v Betlehemu. Njegova mati je Marija, oče pa Jožef-tesar. Odraščal je v Nazaretu in Jeruzalemu. Poznamo ga po njegovem delovanju pod imenom Kristus:odrešenik. Krščanstvo uči verovanja v enega boga, v posmrtno življenje(ljudje bodo zveličani-nebesa ali pogubljeni-pekel). Jezus je širil svoj nauk in pridobival pristaše. Najpomembnejši so apostoli:Peter, Pavel, Matej, Simon, ... širil je svoj nauk in po krščanskem prepričanju naj bi naredil več čudežev, zato je prišel v spor z velikim svetom. Jezusa je nato izdal Juda Iškarijot(Judežev poljub), veliki duhovniki so mu očitali, da je čudeže delal ob sobotah. Jezusa so obsodili, prokurator-Poncij Pilat ga je obsodil na smrt, čeprav ni bil prepričan v Jezusovo krivdo. Jezusa so križali, potem naj bi vstal od mrtvih in odšel k bogu. Križan je bil na gori Goloti. Najpomembnejše delo za krščanstvo je biblija. Sestavljata jo dva dela:stara in nova zaveza. Stara zaveza je bila zapisana v hebrejščini, aramejščini in grščini. Nova zaveza je napisana v grščini. Grški prevod biblije imenujemo Septuaginta, latinski pa Vulgata. Leta 1594 je prvi prevod biblije v slovenščino-Jurij Dalmatin, zadnja izdaja leta 1957.

Širjenje krščanstva

Krščanstvo je nastalo v Palestini(1. stoletje), ki je pod rimskim cesarstvom, kamor se je začelo najprej širiti.

Na širjenje krščanstva vpliva:

- Dobre trgovske poti
- Latinščina, grščina
- Privlačnost krščanskega nauka, ki obljublja nebesa
- Življenje prvih kristjanov(vzor;zgledno življenje-pomagali nemočnim, revnim, bolnim)
- Pogum in hrabrost prvih kristjanov

Krščanstvo se je širilo v malo Azijo, Italijo, Galijo, po Balkanu, Hispanijo in severno Afriko. Do 4. stoletja se je razširilo po vsem rimskem cesarstvu. Zelo zaslužen za širjenje krščanstva je bil apostol Pavel. Peter je deloval v Rimu. Tam je tudi umrl.

V rimski državi pa so kristjane tudi preganjali(zlasti na začetku), zato so se zatekali v KATAKOMBE(tam so lahko opravljali obrede in se družili). Najbolj znani cesarji, ki so preganjali kristjane so:Neron, Decij, Dioklecijan. Kristjani zavračajo kult cesarjev kot bogov, zato so prišli v spor. V 4. stoletju je prišlo do priznanja krščanstva.

313-milanski edikt/cesar Konstantin Veliki—krščanstvo je postalo dovoljeno in enakovredno poganstvu

391-cesar Teodozij izda zakon s katerim krščanstvo postane državna vera

394-bitka pri Frigidu/zmaga Teodozij, ki premaga Evgenija—odločilna bitka za krščanstvo
Krščanstvo je vzpostavilo svojo cerkveno organizacijo z duhovščino. Nastajale so škofije. V pozni antiki je bilo na čelu krščanstva 5 patriarhov:

RIMSKI; BIZANTINSKI; JERUZALEMSKI; ALEKSADRIJKI; ANTIOHIJSKI

V srednjem veku pa začno nastajati župnije→fare. Najstarejše so prafare.

Evangelisti(nova zaveza) so:

LUKA; MATEJ; JANEZ; MARKO